

Lidköpings kommun

Rektorn vid Grundsärskolan i Stenportskolan

Beslut för grundsärskola

efter tillsyn i Grundsärskolan i Stenportskolan
i Lidköpings kommun

Tillsyn i Grundsärskolan i Stenportskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Lidköpings kommun under våren 2014.

Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Grundsärskolan i Stenportskolan besöktes av Skolinspektionen den 4 och den 5 mars 2014.

Fakta om skolenheten

Stenportskolans grundsärskola ligger i centralorten Lidköping. Grundsärskolan leds av en rektor. I Stenportskolan finns också en skolenhet med grundskola. Detta beslut avser dock endast grundsärskolan. Grundsärskolans skolenhet består av elever i årskurserna 1 – 6 som läser efter grundsärskolans kursplan i ämnen och elever i årskurserna 1 – 9 som läser ämnesområden enligt grundsärskolans inriktning träningsskolan. Det finns elever som läser ett extra år efter årskurs 9 och elever som läser kombinationer av ämnen, ämnesområden alternativt ämnen enligt grundskolans kursplan.

Vid tiden för tillsynen finns 12 elever som läser ämnen och 25 elever som läser ämnesområden. Därutöver finns några grundskoleelever som läser enligt grundskolans kursplaner. Lärarna utgör tillsammans ett arbetslag.

Skolenheten har ingen sammantagen beskrivning av måluppfyllelsen eller i vad mån eleverna når kunskapskraven.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens bedömning är att rektor för Stenportskolans grundsärskola inte tar tillräckligt ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten. Rektor har inte kännedom om de samlade kunskapsresultaten och saknar därmed ett viktigt underlag för att kunna utveckla verksamheten. Elevernas rätt till sin utbildning är inte säkerställd genom att rektor inte fattar beslut om hur utbildningen för respektive elev är upplagd. Tillsynen visar att det finns en otydlighet avseende om elever läser ämnen eller ämnesområden, eller en kombination av dessa, och vilken kursplan undervisningen utgår ifrån. Skolinspektionen vill påpeka vikten av att rektor och lärare försäkrar sig om att eleven är rätt placerad avseende ämnen/ämnesområden och att elevernas förutsättningar att nå längre ständigt omprövas. Det är också viktigt att de elever som läser helt enligt grundskolans kursplan inte bedöms utifrån andra kunskapskrav än grundskolans i respektive ämne. Enligt skollagen har eleven rätt att få den ledning och stimulans som behövs för att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vid tillsynen framkommer vidare att skolenheten saknar specialpedagogisk kompetens i elevhälsan och att elever inte erbjuds det särskilda stöd som de kan vara i behov av och har rätt till.

Skolinspektionen ser det som allvarligt att flera av de brister som framkommit vid tillsynen också fanns vid tillsynen år 2008. Rektor tog exempelvis inte ansvar för att följa upp elevernas kunskapsresultat, det upprättades inga åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd och det saknades samverkan med grundskolan.

Tillsynen visar att elever som avslutat sin utbildning vid grundsärskolans inriktning träningskola har bedömts och getts betyg utifrån de kunskapskrav som anges i inriktningen. Betygen är underskrivna av rektor. Skolinspektionen vill påpeka att elever i inriktning träningskola enligt skollagen ska ges ett intyg på avslutad utbildning och att betyg utifrån kunskapskraven därför inte är förenligt med skollagen. Vidare vill Skolinspektionen understryka att det är rektors ansvar att i olika avseenden fatta beslut om elevens skolgång utifrån vad som bedöms vara bäst för elevens utveckling och som överensstämmer med författningar.

Vid tillsynen framkommer att eleverna ges stort inflytande över utbildningen genom olika valmöjligheter och att lärarna i hög grad utgår från elevernas intressen och behov. Elever deltar också i elevråd tillsammans med elever från intilliggande grundskola. Skolenheten behöver dock utveckla samverkan med grundskolan så att lärarna i de olika skolformerna ges möjlighet utbyta erfarenheter och kunskaper i syfte att utveckla elevernas mångsidiga utveckling och lärande och att elever ges möjlighet till allsidiga kontakter och social gemenskap.

Skolinspektionen bedömer att eleverna har studiero och att kränkningar inte är vanligt förekommande. Elever uppger också att de är trygga. Skolenheten saknar dock en aktuell plan mot kränkande behandling som beskriver aktuella åtgärder utifrån skolenhetens behov. Det är rektor som, enligt delegation från huvudmannen, har ansvar för att en sådan plan blir upprättad under medverkan av personal och elever.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid sin tillsyn samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lidköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 augusti redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande
- Rektorn ska utifrån huvudmannens beslut om inriktning och elevens förutsättningar bedöma om eleven ska läsa utifrån beslutad inriktning eller läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner
- Det ska vara dokumenterat hur elevernas utbildning är upplagd

Motivering

Samarbetsformer

Enligt läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Läraren ska utbyta kunskaper och erfarenheter med personalen i berörda skolformer. Vidare anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

I intervju med lärare framkommer olika uppgifter i vad mån samverkan finns avseende att elever i grundsärskolan möter elever i grundskolan och förskole-

klassen. Några lärare uppger att samverkan mellan elever inte förekommer alls medan andra uppger att det finns samverkan vid större gemensamma aktiviteter som exempelvis konsert eller något teaterarrangemang. Eleverna i de olika skolformerna har, enligt lärare och elevhälsa, oftast rast samtidigt och äter tillsammans i matsalen. Elever i grundsärskolan uppger att de på raster umgås med varandra och inte med grundskolans elever. Lärare berättar att det finns elever från grundskolan som spontant kan komma fram till elever från grundsärskolan för att fråga om funktionshindret, men att det inte finns något aktivt och medvetet arbete med att integrera elever med varandra. Elevhälsan uppger i intervjun att de anser det vara alldeles för lite samverkan mellan grundsärskolan och grundskolan. Enligt elevhälsan separeras eleverna för mycket och uppger som exempel att vårens skolavslutning genomförs på skilda platser.

Lärare uppger att den samverkan som sker lärare emellan endast sker spontant. Slöjdlärare från grund- respektive grundsärskolan kan exempelvis samverka genom att eleverna besöker varandras slöjdsalar för att byta miljöer. Lärarna menar att den samverkan med grundskolans lärare som förekommer är initierad av dem själva och att grundskolans lärare inte efterfrågar samverkan. Rektors uppfattning är att det finns samverkan mellan elever i klassrum som ligger nära varandra. Det finns, enligt rektorn, inget forum där lärare utbyter kunskaper och erfarenheter men att rektorerna för de båda skolenheterna försöker hitta gemensamma tillfällen för samverkan. Det finns enligt rektorn inte några planer eller uttalade strategier för samverkan lärare emellan eller för att öka integrering elever emellan.

Utredningen visar att rektorn inte tar ansvar för att samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen och skolan för att stödja varje elevs mångsidiga erfarenheter och lärande. Vidare saknas samarbetsformer för lärarna att utbyta kunskaper och erfarenheter med personal i berörda skolformer. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Upplägg av elevernas utbildning

Enligt skollagen avgör huvudmannen för utbildningen om en elev som tas emot i grundsärskolan huvudsakligen ska läsa ämnen eller ämnesområden. Rektorn får besluta att en elev ska läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt ämnen enligt grundskolans kursplaner om eleven har förutsättningar för det.

Vid intervju med lärare framkommer att det saknas dokumentation som visar hur elevens studier är upplagda. Rektor uppger att han inte fattar beslut om eleven ska läsa en kombination av ämnen, ämnesområden alternativt kombinerat med något eller några ämnen enligt grundskolans kursplan. Det finns enligt

rektorn inte någon särskild dokumentation som visar elevens studiegång. Vid intervju med lärare framkommer att de inte har sådana beslut eller någon dokumenterad studieplan, och att förändringar, avseende vilken kursplan eleven läser, sker löpande. Lärare uppger som exempel att om en elev inte klarar ett kunskapskrav i ett ämne så kan elevens kunskaper bedömas mot ett ämnesområde. Lärare som huvudsakligen undervisar i ämnesområden uppger att de vet hur eleven ska läsa men vet inte om det finns någon dokumentation eller några beslut. Det finns dock andra dokument som beskriver elevens utveckling, enligt lärarna. Som exempel nämns ett det finns ett åtgärdsprogram för en elev som läser ämnesområden men som en åtgärd ska läsa ett ämne för att nå upp till högre kunskapskrav.

Utredningen visar att rektor inte har fattat beslut om eleven ska läsa en kombination av ämnen, ämnesområden alternativt något eller några ämnen enligt grundskolans kursplaner. Det är därmed inte säkerställt att elevens utbildning motsvarar dennes förutsättningar att nå respektive kunskapskrav och inte heller att eleven ges tillräcklig ledning och stimulans för att nå så långt som möjligt. Därutöver saknas dokumentation av hur elevernas utbildning är upplagd. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

11 kap. 8 § skollagen

Lgrs 11 2.5 Övergripande mål och riktlinjer, Övergång och samverkan och 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande

året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens plan mot kränkande behandling och diskriminering. Av planen framgår att enkätundersökningar genomförts och att resultaten av dessa visar att alla elever känner sig trygga i sin skolsituation. I planen finns åtgärder beskrivna som ska genomföras läsåret 2013/14 men det framgår inte om åtgärderna utgår från resultat av enkäter. Det saknas också en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. I intervju med lärare framkommer att de är osäkra på vilka åtgärder som är aktuella detta läsår. Någon lärare kan beskriva ett par åtgärder som finns i planen men inte hur man arbetar med dessa. Det saknas, enligt lärarna, en planering för åtgärderna. Lärarna uppger vidare att kränkningar genom "fula ord" sker varje vecka och att detta är viktigt att prata om. I skolans plan framkommer dock inte detta som en av åtgärderna för året. Lärarna vet inte hur planen kommit till och det finns olika uppgifter angående när den gjordes. Flera lärare vet att enkäter genomförs årligen medan andra är tveksamma till om att det görs så ofta. Ingen kan säga säkert när planen upprättades eller vem som gjort den. Någon tror att planen kan vara 2-3 år gammal. Elevhälsan uppger att de inte vet vilka åtgärder som är aktuella och har inte varit involverade i upprättandet av planen. De vet att enkäter har genomförts men inte hur resultaten blev.

Rektor uppger i intervju att planen arbetats fram genom att enkäter skickats till elever, personal och föräldrar. Det framkom dock inga orosmoment genom enkäterna, uppger rektorn, och alla var nöjda. En åtgärd som ska genomföras är att skolan ska göra en film för att presentera olika funktionshinder i syfte att göra grundskolans elever mer trygga med grundsärskolans elever.

Utredningen visar att det finns omständigheter som kräver åtgärder men som inte återfinns i skolenhetens plan mot kränkande behandling. Årets åtgärder utgår således inte från skolenhetens specifika behov. Vidare saknar skolenhetens plan en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen ska anmäla det till rektorn
- Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds
- Vid utredningen ska samråd med elevhälsan ske
- Åtgärdsprogram beslutas av rektorn och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas

Motivering

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska det anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges ett sådant stöd. Vidare anger skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I intervju med lärare framkommer att de inte alltid anmäler till rektor då en elev befaras att inte nå kunskapskraven. Istället, menar några lärare, kan de bedöma utifrån andra kunskapskrav. Som exempel nämns att om eleven inte når kunskapskraven i grundsärskolans ämne kan de istället bedömas utifrån ämnesområden. Lärarna uppger dock att de ska meddela när behov finns och att det ska göras i "Tango", ett gemensamt digitalt system. Enligt lärarna fungerar inte alltid rutinen. Om det anmäls till elevhälsoteamet kan en pedagogutredning eller andra insatser vara aktuella, enligt lärare. Några lärare uppger att de har elever som inte når grundläggande kunskaper i inriktning träningskola och har bedömt att eleven aldrig kommer att uppnå dessa. Detta har enligt lärarna inte anmälts till rektor som i sin tur därmed inte haft möjlighet att se till att behovet utretts. Rektor uppger att hans uppfattning är att eleverna får särskilt stöd så gott som hela tiden genom att undervisningen individanpassas.

Elevhälsan uppger att de är väldigt lite involverade i arbetet med särskilt stöd. De har inte inblick i hur åtgärdsprogrammen ser ut och är inte heller med vid uppföljning eller utvärdering av dessa. Enligt elevhälsan kan det komma in en anmälan från lärare men pedagogiska frågor behandlas inte av elevhälsan.

Rektor uppger att han är osäker på om lärarna alltid anmäler om en elev inte når kunskapskraven men i de fall då anmälan kommer till elevhälsoteamet så behandlas det där. Ofta handlar det om föräldrars oro för elevens sociala situation. Behovet av särskilt stöd för att nå kunskapskraven är, enligt rektor, främst stöd i tal och kommunikation av talpedagog eller i motorisk utveckling genom sjukgymnastik. Det framgår också av den verksamhetsredogörelse som lämnats vid tillsynen att åtgärdsprogram upprättas endast då det särskilda stödet består av tal- och språkstöd och i något fall då en elev som särskilt stöd ges sjukgymnastik.

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på åtgärdsprogram. I åtgärdsprogrammen framgår inte elevens behov utan hänvisning sker till en tidigare utredning. Mål och delmål för eleven hänvisar till läroplanen för grundskolan trots att eleven är mottagen i grundsärskolan. Åtgärder som beskrivs handlar huvudsakligen om att "träna". I ett annat exempel motsvarar åtgärder mer allmänna insatser som ingår i undervisningen än former av särskilt stöd. Exempel är att eleven ska läs- och skrivträna varje dag och skriva i boken om historia. Ytterligare ett exempel på åtgärder i ett åtgärdsprogram är att en elev ska läsa ett ämne utifrån grundsärskolans kursplan i ämnen istället för att det ingår i ett ämnesområde. I åtgärdsprogrammen anges att åtgärderna ska följas upp kontinuerligt, dock inte när eller av vem. Det framgår inte hur utvärdering ska ske eller vilka som ska delta.

Utredningen visar att lärare inte alltid anmäler till rektorn om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn kan därför inte alltid se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Samråd sker inte med elevhälsan. Vidare visar utredningen att åtgärdsprogrammen inte följer författningarnas krav genom att behoven inte anges och att det inte tydligt framgår i åtgärdsprogrammen hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Eleverna i grundsärskolan ska få ett intyg om den utbildning som de gått igenom som undertecknats av läraren

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna efter avslutad grundsärskola få intyg om den utbildning de gått igenom. Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska intyget kompletteras med ett allmänt studieomdöme. Studieomdömet ska avse elevens möjligheter att bedriva studier.

I intervjuer med lärare i inriktning träningsskola uppger dessa att eleverna får ett omdöme efter avslutad skolgång. Några får också betyg, enligt lärarna. Skolinspektionen har tagit del av exempel på sådana betyg. Dokumenten avser "Slutbetyg Träningsskolan" och motsvarar ett betygsdokument i grundsärskolans ämnen. Av dokumentet framgår att betyg ges i samtliga fem ämnesområden och i nivåerna "grundläggande kunskaper" och "fördjupade kunskaper". Ett kryss har markerats för varje ämne och vilken nivå som uppnåtts. Det framgår inte av dokumentet några uppgifter om den utbildning eleven gått igenom. Enligt uppgift från rektor fanns endast två elever som avslutade sin skolgång vid träningsskolan vårterminen 2013 och båda dessa har fått ett "Slutbetyg".

Utredningen visar att eleverna efter avslutad utbildning i grundsärskolans inriktning träningsskola inte får intyg som beskriver den utbildning de gått igenom. Att utfärda slutbetyg för elever i inriktning träningsskola är inte förenligt med skollagen. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

11 kap. 17 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen

Motivering

Enligt skollagen ska det på skolenhetsnivå genomföras ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för skolans resultat och ansvarar för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Det framkommer i intervju med rektor och lärare att kunskapsresultaten inte följs upp på skolnivå. Rektor uppger att han inte vet hur många elever som uppnår kunskapskraven som minst ska uppnås i varje ämne och inte heller hur många elever som i inriktningen träningskola som uppnår grundläggande kunskaper respektive fördjupade kunskaper. Enligt lärare efterfrågar inte rektor någon sådan sammanställning och det förs inga diskussioner om resultaten på skolnivå. Andra lärare menar att rektor efterfrågar resultat men att det mest handlar om resultat på individnivå. För de elever som är omvänt integrerade har läraren en sammanställning av kunskapsresultaten men enligt läraren har rektor inte efterfrågat dessa.

I den resultatuppföljning som skolenheten lämnat in inför tillsynen framgår inte heller någon måluppfyllelse avseende vilka kunskapskrav eleverna når. Det saknas följaktligen i dokumentet analyser av resultaten och utvärdering som ska leda till ökad måluppfyllelse och resultat. Det framkommer inte heller uppföljning av arbetet med särskilt stöd eller insatser av elevhälsan. Rektor uppger i intervju att hans uppfattning är att alla elever dagligen får särskilt stöd genom att verksamheten bygger på individanpassat arbetssätt. Detsamma framkommer i skolenhetens dokumenterade uppföljning. Det finns i resultatuppföljningen inslag av arbete med normer och värden och elevinflytande. Dessa uppföljningar beskriver i stort vad lärarna arbetat med och hur resultat kan synas hos eleverna. Det framgår inte vad som planerats eller vilka mål som förväntades uppnås.

Skolenheten har också en verksamhetsplan för innevarande läsår. I planen framgår viss planering, så kallade fokusområden, men det framgår inte varför just dessa områden valts, hur de ska genomföras eller hur de ska följas upp. Det framgår inte heller hur dessa fokusområden förväntas leda till ökad måluppfyllelse eller hur eleverna som läser grundsärskolans ämnen ska nå högre kunskapsresultat. För två ämnesområden finns en kort planering med kortfattad beskrivning av vad eleverna förväntas utveckla. Några lärare känner till verksamhetsplanen och anser att den styr deras arbete medan andra lärare

inte känner till den. Enligt lärarna finns det inget särskilt utvecklingsområde som drivs av rektor. Det som nämns är att skolenheten ska göra en film som belyser olika funktionshinder. Filmen görs i syfte att elever och lärare i grundskolan ska få mer kännedom om funktionshinder. Detta menar lärarna är en del av värdegrundsarbetet för året.

Utredningen visar att rektorn inte tar ansvar för att det bedrivs ett systematiskt och dokumenterat kvalitetsarbete bestående av planering, uppföljning och utveckling av utbildningen eftersom det saknas uppföljning av kunskapsresultat och en planering som utgår från analys och utvärdering av resultat och måluppfyllelse. Rektorn har därmed inte underlag för att identifiera utvecklingsbehov och vidta åtgärder för att utveckla verksamheten i syfte att förbättra måluppfyllelse och resultat. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 4–5 §§ skollagen

Lgr 11 och Lgrs 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Lidköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser
- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande
- Elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål

Motivering

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundsärskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildnings mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska, och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Enligt läroplanen har rektor ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver.

Det framkommer i intervju med rektor, lärare och elevhälsan att elevhälsan endast består av skolsköterska, kurator och rektor. Det finns i kommunen tillgång till psykolog som kan efterfrågas utifrån behov och enskilda ärenden. Specialpedagogisk kompetens saknas i elevhälsan. Det har, enligt rektor och lärare, förekommit att sådan kompetens "lånats" från grundskolan som exempelvis hjälpt till med läs- och skrivutredning. Det är dock inte vanligt förekommande.

Elevhälsan uppger att de ibland får signaler från lärare att en elev har svårigheter i sin skolsituation. Dock menar elevhälsan att de är väldigt lite involverade i arbetet kring särskilt stöd då en elev befaras att inte nå kunskapskraven och är inte heller delaktiga i upprättande av åtgärdsprogram. Elevhälsomöten handlar mer om medicinska frågor än om pedagogik, enligt elevhälsan. Vidare uppger elevhälsan att de inte har någon uppfattning om elevernas kunskapsutveckling eller måloppfyllelse på vare sig individnivå eller skolenhetsnivå.

I intervju med elevhälsan uppges att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ses som långsiktigt. Det framkommer exempel på insatser av skolsköterska som kan handla om exempelvis kostvanor. För övrigt finns inga exempel på förebyggande arbete. Lärare uppger i intervju att elevhälsans insatser i huvudsak handlar om att väga och mäta eleverna. De uppger också att elevhälsan kan delta vid föräldramöte någon gång och att de kan delta i samband med konfliktlösning. Det framgår av intervjun med lärarna att förebyggande och hälsofrämjande arbete består enbart av skolsköterskans insatser och som då är av medicinsk art.

Enligt elevhälsan har rektor inte tydliggjort elevhälsans roll vid skolenheten. Det finns frågor som tas upp vid elevhälsomöten och som deltagarna är eniga om men rektor ser inte till att de blir genomförda eller följs upp, uppger elevhälsan. Elevhälsan är organiserad i kommunens övergripande elevhälsa men skolenhetens elevhälsa ska få uppdrag av rektor vid skolenheten. Ett sådant uppdrag, menar elevhälsan, kan exempelvis vara att de ska ta kontakt med förälder.

Det framkommer i rektorsintervju att rektor är medveten om att specialpedagogisk kompetens saknas i elevhälsan. Rektorn bekräftar också att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet består av skolsköterskans insatser och då handlar det företrädesvis om kostråd.

Utredningen visar att det i skolenhetens elevhälsa saknas specialpedagogiska insatser. Det finns ingen anställd vid skolenheten med specialpedagogisk kompetens som har uppgiften att utföra specialpedagogiska insatser inom ramen för elevhälsan. Elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan därför inte tillgodoses. Elevhälsan arbetar inte förebyggande och hälsofrämjande förutom vad gäller skolsköterskans insatser. Vidare visar utredningen att elevhälsan

inte arbetar stödjande för elevernas utveckling mot utbildnings mål. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Lgr 11 och Lgrsä 11, 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har deltagit undervisningsråd Ulla-Britt Norin och jurist Julie Svane.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund
Beslutsfattare

Marie Sjöberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.